

PhDr. Jozef Veľký
literárny vedec, kritik, publicista, encyklopedický a filmový pracovník,
pedagóg
(1926)
Narodený v Nemšovej

Narodil sa 29. októbra 1926 v Nemšovej, ako tretí z desiatich detí v robotníckej rodine.

Ľudovú školu navštevoval v rodnej obci, meštianku v Trenčianskej Teplej, maturoval v Trnave (1950). Štúdium na Filozofickej fakulte UK v odbore slovenčina – literárna veda absolvoval r. 1956.

V rokoch 1952 – 1957 pôsobil ako asistent spoločenských vied na SVŠT (história, filozofia, vedecký socializmus). V ústave slovenskej literatúry SAV počas rokov 1957 – 1972 sa venoval odbornému výskumu a súčasne zastával post vedeckého tajomníka. Zároveň sa podieľal na práci Vedeckého kolégia vied a umení SAV.

V priebehu rokov 1972 – 1979 riadil Encyklopedický ústav SAV a redakciu Encyklopédie Slovenska, ako jej výkonný redaktor. Po vydaní I. zväzku sa zúčastnil Medzinárodného encyklopedického sympózia v Moskve (1977), na ktorom vystúpil s referátom o metodologickej príprave Encyklopédie Slovenska.

R. 1980 prešiel pracovať na ústredie Slovenského filmu. Spočiatku za riaditeľa Slovenského filmového ústavu, neskôr za vedúceho filmovej tvorby a napokon niekoľko rokov zastával funkciu prvého námestníka generálneho riaditeľa Slovenského filmu (1985 – 1989). Referáty vo forme štúdií vychádzali v teoreticko – kritickom časopise Film a doba. Popri odbornej práci sa aktivizoval v literárnej kritike a publicistike. Posudzoval súčasnú literárnu tvorbu. Súčasne písal články o spisovateľoch a dejateľoch kultúry. Výber z kritických literárno-historických a teoretických statí mu vyšiel knižne pod názvom „Aktíva literatúry“ (Slovenský spisovateľ 1981). Pre esperantistov doma i vo svete pripravil antológiu slovenskej literatúry od obdobia Veľkej Moravy po súčasnosť „Slovka Antológia“ (SNP 1977).

Do jeho aktivít patrila aj činnosť v Literárnovednej spoločnosti SAV, vo Vedeckej rade Matice Slovenskej, Ústrednej rade pre literatúru a umenie Socialistickej akadémie Slovenska, v Edičnej rade vydavateľstva Obzor, v edícii Malá moderná encyklopédia, v komisii pre vedeckú a odbornú literatúru Slovenského literárneho fondu. V rokoch 1971 – 1986 bol externým redaktorom denníka Pravda v oddelení Kultúra pre oblasť literatúry.

Zrušením generálneho riaditeľstva Ústredia slovenského filmu (1.7.1989) odišiel do dôchodku. Neprestal však pracovať. Vrátil sa k pedagogickému povolaniu. Učil na bratislavských stredných školách, resp. v Ústave jazykovej a odbornej prípravy zahraničných študentov UK. Píše memoáre, poéziu a prózu pre deti a dospelých.

Je nositeľom dvoch štátnych vyznamenaní: Za vynikajúcu prácu (1970) a Za zásluhy o výstavbu (1986).